

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi osuuskuntalain, arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 26 d §:n, arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n ja kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan osuuskuntalakeja muutettavaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset osuuskunnan osuuksien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään. Ehdotuksen mukaan arvo-osuusjärjestelmään voidaan liittää sellaiset osuudet, lisäosuudet ja sijoitusosuudet, joista osuuskunta voisi osuuskuntalain mukaan antaa arvopaperimuotoisen osuus-, lisäosuus- tai sijoitusosuuskirjan. Ehdotettu sääntely on mahdollisimman yhdenmukainen osakeyhtiölain vastaavan sääntelyn kanssa.

Arvo-osuusjärjestelmästä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajankohdasta, johon mennessä arvopaperimarkkina-

laissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena olevat osuudet, lisäosuudet ja sijoitusosuudet tulisi liittää arvo-osuusjärjestelmään. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi arvo-osuustileistä annettua lakia osuuskunnan vastuun selventämiseksi sen arvo-osuuksiin liittyvien maksujen osalta. Kaupparekisterilakia ehdotetaan täydennettäväksi maininnalla siitä, että rekisteriviranomainen käsittelee myös osuuskunnan osuuksien arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevat asiat.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
PERUSTELUT	3
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
2. Esityksen vaikutukset	4
3. Asian valmistelu	4
4. Voimaantulo	4
LAKIEHDOTUKSET	6
osuuskuntalain muuttamisesta	6
arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 26 d §:n muuttamisesta	11
arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta	12
kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamisesta.....	13
LIITE	14
RINNAKKAISTEKSTIT	14
arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 26 d §:n muuttamisesta	14
arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta	15
kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamisesta.....	16

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Osuuskuntien osuuksia ei ole toistaiseksi liitetty arvo-osuusjärjestelmään, vaikka varsinainen lainsäädäntöön perustuvaa estettä sille ei ole ollut. Voimassa olevaa sääntelyä on kuitenkin pidetty osuuskuntien osalta riittämättömänä osuuksien liittämiseksi arvo-osuusjärjestelmään turvallisesti. Osakeyhtiölain (734/1978) 3 a luvussa säädetään siitä, miten osakkeet liitetään arvo-osuusjärjestelmään ja mitä seuraamuksia liittämisestä tai osakkeenomistajan valintaan perustuvasta liittämättä jättämisestä aiheutuu. Osuuskuntalaisissa (1488/2001) ei ole vastavia yksityiskohtaisia säännöksiä osuuksien, lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien liittämiseksi arvo-osuusjärjestelmään.

Osuuskunnan osuuksien, lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään ehdotetaan selvennettäväksi ja oikeusturvaa parannettavaksi siten, että asiaa koskevat säännökset lisätään osuuskuntalakiin. Syynä ehdotuksen antamiseen on erityisesti se, että 1 päivänä tammikuuta 2002 voimaan tulleella uudella osuuskuntalailla olennaisesti lisättiin osuuskuntien mahdollisuuksia hankkia yleisöltä myös osuuspääoman ehtoista rahoitusta.

Ehdotus eroaa osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevasta osakeyhtiölain 3 a luvusta asiallisesti ainoastaan siltä osin kuin muu osuuksia, lisäosuuksia tai sijoitusosuuksia koskeva sääntely poikkeaa olennaisesti osakkeita koskevasta sääntelystä. Esimerkiksi osuuskuntalaisissa lähtökohtana on osuuksien vaihdannan rajoittaminen, ja vaihdantaa helpottavien osuuskirjojen käyttämisestä voidaan määrätä säännöissä vain tietyin edellytyksin. Osakeyhtiössä osakkeiden vapaa luovutettavuus on lähtökohta, ja osakkaalla on suoraan lain perusteella oikeus vaatia osakekirjaa yhtiön hallitukselta. Tästä

erosta seuraa esimerkiksi, että arvo-osuusjärjestelmään voidaan osuuskuntalakiin lisättäväksi ehdotetun 21 a luvun 1 §:n mukaan liittää vain sellaisia osuuksia, joista osuuskunta voi osuuskuntalain mukaan antaa osuuskirjan. Osuuskuntalain ja osakeyhtiölain eroavuudesta johtuu myös esimerkiksi se, että osuuskuntalakiin lisättäväksi ehdotetun 21 a luvun 15 §:ää sovellettaessa oikeus uusiin osuuksiin määräytyy aina pelkästään päätöksen eikä lakiin perustuvan etuoikeuden perusteella. Tarkoituksena on myös, että jäsen-, lisäosuus- ja sijoitusosuusluetteloihin ja fyysisiin osuustodistuksiin perustuva käytäntö sekä toisaalta arvo-osuusjärjestelmä eivät poikkeaa tarpeettomasti toisistaan. Osuuskunta, jossa ei ole osuuskirjoja mutta joka voisi antaa osuuskirjat, voi halutessaan liittää osuutensa myös suoraan arvo-osuusjärjestelmään.

Myös ehdotuksen kieliasu poikkeaa osakeyhtiölain 3 a luvusta siltä osin kuin osuuskuntalaisissa käytetyt määritelmät poikkeavat osakeyhtiölaista. Osuuskuntalaisissa ei esimerkiksi ole osakemerkintää vastaavia yksityiskohtaisia säännöksiä uusien osuuksien tarjoamisesta ja ottamisesta, minkä vuoksi ehdotuksessa käytetään ilmaisuja ”tarjous”, ”vastaus” ja ”tarjousaika” ilmausten ”merkintä” ja ”merkintäaika” sijasta.

Osuuskuntia, joiden osuudet, lisäosuudet tai sijoitusosuudet tulevat julkisen kaupankäynnin kohteeksi, ei vielä tässä vaiheessa velvoiteta siirtämään osuuksia arvo-osuuskiksi. Osuuksien liittäminen arvo-osuusjärjestelmään ei ole vielä teknisesti mahdollista. Lisäksi osuuskuntien merkitys oman pääoman ehtoista rahoitusta arvopaperimarkkinoilta hankkivina yrityksinä on toistaiseksi vähäinen. Arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain (826/1991) 26 d §:ää ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voidaan myöhemmin velvoittaa osuuksien siirtoon arvo-osuusjärjestelmään.

Velvollisuus koskisi myös osuuskuntia, joiden osuudet otetaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi asetuksen voimaantulon jälkeen. Niiden osuuskuntien osalta, joilla asetuksen voimaantuloa on julkisen kaupankäynnin kohteeksi otettuja osuuksia, asetukseen olisi otettava säännökset riittävästä siirtymäajosta. Siirtymäajat eivät sen sijaan ole tarpeen, jos julkisen kaupankäynnin järjestäjä on vaatinut osuuskuntien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään edellytyksenä kaupankäynnin aloittamiselle tai osuudet on jo muutoin liitetty arvo-osuusjärjestelmään ennen asetuksen voimaantuloa.

Velvollisuutta liittää osuuskuntien osuudet arvo-osuusjärjestelmään koskisi laissa jo oleva Rahoitustarkastuksen mahdollisuus myöntää yksittäistapauksessa poikkeus velvollisuudesta. Tämä Rahoitustarkastuksen valtuus vastaa sitä valtuutta, joka sillä on julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden ja sijoitusrahaston rahasto-osuuksien osalta.

Lisäksi arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 29 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osuuskunnan vastuuta määrittävä ajankohta eli täsmäytyspäivä voi määräytyä myös osuuskunnan sääntöjen perusteella. Tämä tekee mahdolliseksi osuuksien, lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien turvallisen liittämisen arvo-osuusjärjestelmään. Ehdotusta vastaava säännös on voimassa osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien osalta.

Kaupparekisterilain (129/1979) 18 a §:ää ehdotetaan täydennettäväksi maininnalla siitä, että rekisteriviranomainen käsittelee myös osuuksien arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevat asiat siten kuin osuuskuntalaisia säädetään.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotus helpottaa tulevaisuudessa osuuskuntien osuuksien, lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään. Osuuskunnat eivät vielä ole hankkineet osuuspääoman ehtoista yleisörahoitusta sillä tavoin, että osuuksilla olisi arvopaperistetut jälkimarkkinat. Näin uudistus ainoastaan lisää osuuskuntien käytössä olevia oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankintamahdollisuuksia. Sijoittajan kannalta vaihtoehtoisten arvopaperien, kuten osakkeiden ja

valtion joukkovelkakirjalainojen, kirjaaminen ja selvitys tapahtuu paperittomasti arvo-osuusjärjestelmässä. Ehdotuksen toteutuessa tulevaisuudessa voidaan siirtyä arvo-osuusmuotoiseen käsittelyyn ja säilyttämiseen erityisesti lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien osalta, mikä osaltaan lisää tällaisen sijoittamisen tehokkuutta ja turvallisuutta. Samalla uudistus yhdenmukaistaa ja selventää arvopapereiden käsittelyä.

Uudistuksen toteuttaminen ei edellytä Suomen Arvopaperikeskus Oy:ltä olennaisia järjestelmämuutoksia. Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia viranomaisten tai muun julkisen sektorin kannalta.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Valmistelun aikana kuultiin osuuskuntia ja Suomen Arvopaperikeskusta edustavia tahoja. Lisäksi pyydettiin lausunnot valtiovarainministeriöltä, Patentti- ja rekisterihallitukselta, Rahoitustarkastukselta, Arvopaperinvälittäjien yhdistys ry:ltä, Hex Oyj:ltä, Keskuskauppakamarilta, Suomen Pankkiyhdistys ry:ltä, Teollisuus ja Työnantajat TT ry:ltä, Finnet-liitto ry:ltä, Metsäliitto Osuuskunnalta, Osuuspankkikeskus-OPK osuuskunnalta, Osuuskunta Tradeka-yhtymältä, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta SOK:lta ja Sähköenergialiitto SENER:iltä.

Lausunnoissa kannatettiin yleisesti ehdotusta. Lausunnoissa esitettyjen yksityiskohtaisten huomautusten perusteella ehdotukseen on tehty korjauksia ja täydennyksiä. Muun muassa osuuskuntalakiin lisättäväksi ehdotetun 21 a luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin suhdetta on selvennetty, jotta kävisi paremmin ilmi, ettei 1 momentin mukainen edellytys jäseneksi pääsemistä koskevasta sääntömääräyksestä koske 2 momentissa tarkoitettuja lisä- ja sijoitusosuuksia sekä että esimerkiksi sijoitusosuudet voidaan yksinkin liittää arvo-osuusjärjestelmään. Lisäksi lausuntojen perusteella on korjattu pykäläviittauksia, täydennetty perusteluita ja lisätty ehdotus kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamiseksi.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdol-

lisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**osuuskuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä joulukuuta 2001 annettuun osuuskuntalakiin (1488/2001) uusi 21 a luku seuraavasti:

21 a luku

**Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet,
lisäosuudet ja sijoitusosuudet**

1 §

Arvo-osuusjärjestelmään liittämisen edellytykset

Osuuskunnan osuudet voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään, jos säännöissä määrätään oikeudesta päästä osuuskunnan jäseneksi siten kuin 3 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään.

Lisäosuudet ja sijoitusosuudet voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään osuuksien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään, sovelletaan myös lisäosuuksien ja sijoitusosuuksien liittämiseen arvo-osuusjärjestelmään.

Arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevien määräysten poistamiseen säännöistä sovelletaan, mitä 9 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään osuuskirjojen antamista koskevien sääntöjen määräysten poistamisesta.

2 §

Päätös osuuksien liittamisestä arvo-osuusjärjestelmään

Osuuksien liittamisestä arvo-osuusjärjestelmään päättää osuuskunnan kokous ottamalla

siitä maininnan osuuskunnan sääntöihin. Päätöksessä on määrättävä tai valtuutettava hallitus määräämään aika, jonka kestäessä osuudet liitetään arvo-osuusjärjestelmään.

Päätös osuuksien liittamisestä arvo-osuusjärjestelmään on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava rekisteröitäväksi. Ilmoitukseen on oheistettava arvopaperikeskuksen suostumus, jos osuutta ei ole otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

3 §

Osuuskirjat sekä omistusoikeuden ja muun oikeuden kirjaaminen

Viimeistään 2 §:n 1 momentissa mainitun ajanjakson päättymispäivänä (*ilmoittautumispäivä*) osuuskirjat on toimitettava jollekin tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten. Tilinhoitajayhteisö selvittää omistajan saannon siten kuin siitä säädetään arvo-osuustileistä annetussa laissa (827/1991). Osuuden omistajan on omistusoikeutensa kirjaamisen yhteydessä luovutettava osuuskirja tilinhoitajayhteisölle, jonka on varustettava se merkinnällä osuuksien liittamisestä arvo-osuusjärjestelmään.

Pantinhaltijan ja muun oikeudenhaltijan on viimeistään ilmoittautumispäivänä ilmoitettava oikeutensa kirjattavaksi osuuden omistajan arvo-osuustilille. Jos osuuden omistajalla ei ole arvo-osuustiliä ja hakija esittää tarpeellisen selvityksen oikeudestaan ja luovuttaa

osuuskirjan tilinhoitajayhteisölle, tämän on avattava osuuden omistajan nimiin arvo-osuustili, jolle osuus ja haltijan oikeus kirjataan. Panttaus voidaan tässä tapauksessa kirjata ilman tilinhaltijan kirjallista suostumusta.

4 §

Yhteistilille kirjattavat arvo-osuudet

Arvopaperikeskuksen on ilmoittautumispäivänä avattava yhteinen arvo-osuustili niille osuuden omistajille, jotka eivät ole toimittaneet osuuskirjaansa tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten. Yhteisen arvo-osuustilin tilinhaltijaksi merkitään osuuskunta ilmoittautumatta jääneiden osuuksien omistajien lukuun.

Arvopaperikeskuksessa on laadittava erillinen luettelo, johon merkitään ne osuuskunnan jäsenluettelon mukaiset osuuksien omistajat, joiden osuuskirjoja ei ilmoittautumispäivään mennessä ollut 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla toimitettu kirjattaviksi. Luetteloa ei kuitenkaan tarvitse laatia, jos osuuskunnan osuuksien liittäminen arvo-osuusjärjestelmään tapahtuu sellaisella osuuden omistajan oikeudet turvaavalla ja arvopaperikeskuksen hyväksymällä tavalla, jossa osuuskirjat varustetaan merkinnällä, jonka perusteella jokaisen osuuskirjan yhteys arvo-osuustilille tehtyyn kirjaukseen voidaan selvittää. Edellä 1 momentissa tarkoitetulle tilille kirjattujen osuuksien tai niistä annettujen osuuskirjojen numerot on voitava selvittää.

Sillä, joka esittää selvityksen oikeudestaan 1 momentissa mainitulle tilille kirjattuihin osuuksiin sekä asianomaiset osuuskirjat, on oikeus vaatia oikeutensa kirjaamista siten kuin 3 §:ssä säädetään.

5 §

Yhteistilillä olevien osuuksien myyminen

Osuuskunnan kokous voi viiden vuoden kuluttua ilmoittautumispäivästä päättää myydä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetulla yhteisellä arvo-osuustilillä olevat tietyn osuuslajin osuudet niiden omistajien lukuun, jos ne vas-

taavat enintään yhtä prosenttia osuuslajin kaikkien osuuksien lukumäärästä. Osuuskunnan kokouksen päätös on annettava tiedoksi päätöksessä tarkoitettujen osuuksien omistajille ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille kuten 4 luvun 13 §:ssä säädetään.

Jollei yhteisellä arvo-osuustilillä olevan osuuden omistaja tai 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö ole vuoden kuluessa päätöksen nojalla 4 luvun 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla annetusta kehotuksesta vaatinut oikeutensa kirjaamista siten kuin 3 §:ssä säädetään, hän on menettänyt oikeutensa osuuteen. Osuuskunnan on viipymättä tämän jälkeen myytävä osuudet. Osuuksia myytäessä osuuskunnan on kuitenkin otettava huomioon osuuden omistajan etu. Osuudet on myytävä arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai, jollei tämä ole mahdollista, julkisella huutokaupalla.

Osuuskunnan on rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/1931) mukaisesti viipymättä talletettava varat, joista on vähennetty ilmoittamisesta ja myymisestä aiheutuneet kulut, osuuskunnan kotipaikan lääninhallituksen huostaan pidättämättä itselleen oikeutta saada talletettua takaisin. Osuuden omistaja tai 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö voi osuuskirjaa vastaan nostaa osuuksia vastaavan osuuden varoista.

6 §

Yhteistilille merkittyjen osuuksien oikeuksien käyttäminen

Edellä 4 §:ssä tarkoitetuille osuuksille tulevaa ylijäämänjakoa taikka niille tulevia maksuja tai varoja, joista osuuskunnassa on päätetty ilmoittautumispäivän jälkeen, ei voida nostaa eikä ilmoittautumispäivän jälkeen syntynyttä, osuuteen perustuvaa oikeutta ottaa uusia maksullisia osuuksia tai oikeutta saada osuuksia rahastokorotuksessa voida käyttää, ennen kuin osuuskirja on toimitettu tilinhoitajayhteisölle omistusoikeuden kirjaamista varten.

Osuuden omistaja, joka on ennen ilmoittautumispäivää merkitty jäsenluetteloon tai joka on osuuskunnalle ilmoittanut ja selvittänyt saantonsa, voi käyttää osuuskunnassa muita kuin 1 momentissa lueteltuja oikeuksiaan, vaikka hän ei olisikaan toimittanut osuuskirjaa omistusoikeuden kirjaamista varten. Osuuskunnan vaatimuksesta osuuden omistajan on tällöin esitettävä osuuskirjansa tai selvitys siitä, missä ne ovat, taikka muu selvitys siitä, ettei omistusoikeutta osuuksiin vielä ole kirjattu arvo-osuustilille.

Ilmoittautumispäivän jälkeen osuuskirja ei tuota osuuskunnassa muuta kuin 4 §:n 3 momentissa säädetyn oikeuden. Osuuskirjan luovutuksen vaikutukseen on ilmoittautumispäivän jälkeen vastaavasti sovellettava, mitä velkakirjalain 27 ja 29—31 §:ssä säädetään. Osuuskirja voidaan ilmoittautumispäivän jälkeenkin kuolettaa, niin kuin siitä erikseen säädetään.

7 §

Osuuskunnan ilmoitus jäsenille

Osuuskunnan on viimeistään neljä kuukautta ennen ilmoittautumispäivää ilmoitettava niille osuuden omistajille, joiden osoite on osuuskunnan tiedossa, 2 §:ssä mainitusta päätöksestä sekä siitä, miten osuuden omistajan tai sen, jonka hallussa osuuskirja on, on meneteltävä saadakseen oikeus osuuteen kirjatuksi arvo-osuustilille. Vastaavat ohjeet on annettava myös siitä, miten osuuteen kohdistuvat muut oikeudet voidaan kirjata.

Päätöksestä on tiedotettava siten kuin kutsu osuuskunnan kokoukseen on toimitettava 4 luvun 13 §:n mukaan. Siitä on lisäksi julkaistava tieto virallisessa lehdessä. Ohjeet ja tiedotteet on lähetettävä myös arvopaperikeskukselle ja tilinhoitajayhteisöille.

Arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan tarvittaessa määrätä tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitettua menettelyä.

8 §

Jäsenluettelo arvo-osuusjärjestelmässä

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvista osuuk-

sista ja niiden omistajista pidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla jäsenluetteloa, johon on merkittävä osuuden omistajan nimi, henkilötunnus tai muu yksilöintitunnus, yhteys-, maksu- ja verotustiedot, osuuksien lukumäärä ja se tilinhoitajayhteisö, jonka hoidossa olevalle arvo-osuustilille osuudet on kirjattu.

Jos osuuskunnassa on erilaisia osuuksia, niiden lukumäärät on ilmoitettava eriteltyinä jäsenluettelossa.

Hallintarekisteröidyt osuudet on erikseen merkittävä jäsenluetteloon siten, että siihen merkitään osuuksien hoitajasta ne tiedot, jotka edellä on säädetty merkittäviksi osuuden omistajasta, sekä maininta hallintarekisteröinnistä.

Hallintarekisteröityjen osuuksien osalta samoin kuin sellaisten osuuksien, joiden osalta muu kuin osuuden omistaja on arvo-osuustilin merkintöjen mukaan oikeutettu otamaan vastaan osuuteen perustuvat suoritukset, maksuosoitteeksi on merkittävä jäsenluetteloon asianomainen omaisuudenhoitotilin tilinhaltija taikka tilinhoitajayhteisö.

9 §

Odotusluettelo

Jos luovutuksensaajan saannosta on tehty arvo-osuustileistä annetun lain 18 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kirjaus, ei luovutuksensaajaa ole merkittävä jäsenluetteloon, vaan arvopaperikeskuksessa on pidettävä erillistä luetteloa (*odotusluettelo*), johon saanto merkitään, kunnes lopullinen kirjaus on tapahtunut. Väliaikaisen kirjauksen tapauksessa on luovutuksensaajan saantomies samaten poistettava jäsenluettelosta ja merkittävä odotusluetteloon.

Jos väliaikainen kirjaus koskee ehdollista luovutusta tai jos kysymys on arvo-osuustileistä annetun lain 16 c §:n 3 momentissa tarkoitettua väliaikaisesta kirjauksesta, saantoa ei merkitä odotusluetteloon.

Jos arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osuuden luovuttamista on rajoitettu tämän lain tai sääntöjen perusteella ja luovutuksensaajan saanto on ilmoitettu merkittäväksi jäsenluetteloon, luovutuksensaajan saanto on ensiksi merkittävä odotusluetteloon. Osuuden

omistajan saanto saadaan merkitä jäsenluetteloon, kun on selvinnyt, että hänet otetaan jäseneksi tai että lunastusoikeutta ei käytetä.

Ennen kuin osuuskunnan maksu on rekisteröity ja täysi maksu osuudesta suoritettu, se, jolla on oikeus yhteen tai useampaan osuuteen, on merkittävä odotusluetteloon. Luetteloon on hänen kohdalleen tehtävä merkintä osuudesta suoritetusta maksusta. Kun osuuskunnan maksu on rekisteröity ja täysi maksu osuudesta suoritettu, osuuden omistaja on merkittävä jäsenluetteloon. Mitä tässä momentissa säädetään, on vastaavasti sovellettava, jos osuuskunnan osuudet on osuuskuntaa perustettaessa päätetty liittää arvo-osuusjärjestelmään.

10 §

Oikeus saada tietoja jäsenluettelosta ja odotusluettelosta arvo-osuusjärjestelmässä

Jokaisella on oikeus tutustua jäsenluetteloon ja odotusluetteloon arvopaperikeskuksesta sekä, jos osuuskunnalla on pääteyhteys arvopaperikeskukseen, myös osuuskunnan pääkonttorissa. Osuuskunnan velvollisuudesta antaa jäljennös jäsenluettelosta ja odotusluettelosta tai niiden osasta on lisäksi voimassa, mitä 3 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetään.

Osuuden omistajan, luovutuksensaajan ja 9 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilön henkilötunnusta sekä maksu- ja verotustietoja tai sitä, mille kaupintatilille osuuden omistajan myytäväksi antamat osuudet on kirjattu, ei kuitenkaan saa ilmaista ilman hänen suostumustaan. Oikeuteen saada tieto siitä, minkä tilinhoitajayhteisön hoidossa olevalle arvo-osuustilille osuudet on kirjattu, sovelletaan vastaavasti, mitä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 29 a §:ssä säädetään tietojen saamisesta arvo-osuustilistä.

11 §

Luovutuksensaajan oikeuksien alkaminen

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osuu-

den saajalla ei ole oikeutta käyttää osuuden omistajalle osuuskunnassa kuuluvia oikeuksia, ennen kuin hänet on merkitty jäsenluetteloon, ellei 6 §:n 2 momentista tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 28 §:n 2 momentista muuta johdu.

12 §

Sääntöjen määräys täsmäytyspäivästä

Osuuskunnan, joka on päättänyt liittää osuutensa arvo-osuusjärjestelmään, on otettava sääntöihinsä määräys, jonka mukaan ilmoittautumispäivän jälkeen oikeus saada osuuskunnasta jaettavia varoja sekä oikeus saada osuuksia uusia osuuksia annettaessa on vain sillä:

1) joka on määrättyä täsmäytyspäivänä merkitty osuuden omistajaksi jäsenluetteloon;

2) jonka oikeus suorituksen saamiseen on täsmäytyspäivänä kirjattu jäsenluetteloon merkityn osuuden omistajan arvo-osuustilille ja 8 §:n 4 momentin mukaisesti merkitty jäsenluetteloon; taikka

3) jos osuus on hallintarekisteröity, jonka arvo-osuustilille osuus on täsmäytyspäivänä kirjattu ja jonka osuuksien hoitaja on täsmäytyspäivänä arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 28 §:n nojalla merkitty jäsenluetteloon osuuksien hoitajaksi.

Jos osuuden omistus on täsmäytyspäivänä merkitty odotusluetteloon, 1 momentissa tarkoitettu oikeus kuuluu sille, joka osoittaa, että osuus on täsmäytymispäivänä kuulunut hänelle.

13 §

Oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen

Oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen osuuskunnassa, jonka osuudet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, on vain osuuden omistajalla, joka on kymmenen päivää ennen osuuskunnan kokousta merkittynä osuuden omistajaksi jäsenluetteloon, jollei 6 §:n 2 momentista muuta johdu. Osuuden omistuksessa edellä tarkoitetun päivän jälkeen ta-

pahtuneet muutokset eivät vaikuta osuuden omistajan oikeuteen osallistua osuuskunnan kokoukseen eivätkä osuuden omistajan äänimäärään. Tässä tarkoitettu jäsenluettelo on julkinen osuuskunnan kokouksen päättymiseen asti.

Edellä 4 luvun 11 §:ssä tarkoitettu kutsu osuuskunnan kokoukseen on toimitettava viimeistään viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitettua määräpäivää.

14 §

Tilapäinen merkintä jäsenluetteloon

Hallintarekisteröidyn osuuden omistaja voidaan osuuskunnan kokoukseen osallistumista varten tilapäisesti merkitä jäsenluetteloon. Merkintä tehdään 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuna päivänä. Tilapäistä merkintää varten on ilmoitettava osuuden omistajan nimi ja osoite, jäsenluetteloon merkittävien osuuksien lukumäärä sekä sellainen arvopaperikeskuksen sääntöjen mukainen yksilöivä tieto, joka olisi annettava arvo-osuustileistä annetun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua yksilöintitunnusta haettaessa.

15 §

Oikeus osallistua tarjoukseen

Osuusmaksua korotettaessa taikka annettaessa uusia osuuksia, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja toimenpidettä koskevat oikeudet on tarjouksen alkaessa kirjattava 12 §:ssä tarkoitettujen oikeudenhaltijoiden arvo-osuustileille.

Sillä, jolle oikeus osuuteen, optio-oikeuteen tai vaihtovelkakirjaan on siirretty tarjouksen alkamisen jälkeen, on oikeus osallistua tarjoukseen sen ehtojen mukaisesti, jos:

1) oikeus on kirjattu hänen arvo-osuustililleen; ja

2) oikeuden on siirtänyt hänelle 1 momentissa tarkoitettu oikeudenhaltija tai henkilö, joka johtaa oikeutensa 1 momentissa tarkoitettua oikeudenhaltijasta.

16 §

Osuuskirjojen käytön kieltö

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvasta osuudesta ei anneta osuuskirjaa eikä väliaikaistodistusta. Oikeudesta tällaiseen osuuteen sekä osuuteen perustuvan suoritusvelvollisuuden täyttämistä säädetään arvo-osuustileistä annetussa laissa.

17 §

Osuuksien poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä

Osuuskunnan kokous voi sääntöjä muuttamalla päättää, että osuuskunnan osuudet poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 2 ja 7 §:ssä säädetään. Pätevän päätöksen edellytyksenä on niiden jäsenten kannatus, joilla on vähintään yhdeksän kymmenesosaa kokouksessa annetuista äänistä.

Osuudesta on 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa annettava osuuskirja asianomaisen tilinhoitajayhteisön välityksellä sille, joka oli päätöksessä mainittuna ilmoittautumispäivänä kirjattu arvo-osuustilille osuuden omistajaksi, jollei omistajan arvo-osuustilille kirjatuista merkinnöistä muuta johdu.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos osuuskunnan osuuksien poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä johtuu osuuskunnan purkautumisesta tai sulautumisesta.

18 §

Optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjalainan liikkeeseenlasku arvo-osuusjärjestelmässä

Osuuskunnan hallitus voi päättää, että optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjalaina laskeaan liikkeeseen arvo-osuusjärjestelmässä. Tuolloin arvo-osuusrekisterin kirjaukset korvaavat 11 ja 12 luvussa säädetty optio-oikeutta ja vaihtovelkakirjaa koskevat toimet. Arvopaperikeskuksessa pidetään optio-oikeuksien ja vaihtovelkakirjojen haltijoista

luetteloa, johon sovelletaan soveltuvin osin, keudet oikeuttavat.
mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään.

19 §

Jaottomat oikeudet

Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osuuksia, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että niitä koskevia oikeuksia kirjataan oikeudenhaltijan arvo-osuustilille se enimmäismäärä, joka on jaollinen oikeuden käyttämiseen tarvittavalla määrällä, ja että osuuskunta myy loput oikeudet niihin oikeutettujen lukuun 5 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Oikeuksista saatu rahavastike on maksettava siihen oikeutetuille heidän lukuunsa myytyjen oikeuksien suhteessa viimeistään tarjousoajan päättymistä seuraavan varojen jaon yhteydessä.

Osuuskunnan kokous voi rahastokorotusta koskevassa päätöksessä määrätä, että korotukseen varatun ajan päätyttyä uusia osuuksia kirjataan arvo-osuustilille määrä, johon oi-

20 §

Maksamalla tehty tarjous ja vastaus

Päätettäessä laskea arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseen osuuksia, optio-oikeuksia tai vaihtovelkakirjoja voidaan lisäksi päättää, että ne tai osa niistä voidaan tarjoutua ottamaan maksamalla ne päätöksessä mainitulla tavalla ja että hallitus hyväksyy kaikki tarjousehtojen mukaiset, maksamalla tehdyt tarjoukset tai vastaukset. Maksamalla tehdyt tarjoukset tai vastaukset on voitava hyväksyä sääntöjä muuttamatta. Jäljennökset korotuspäätöksestä, säännöistä ja osuuskunnan kokouksen valtuutuspäätöksestä sekä 4 luvun 15 §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista on pidettävä nähtävänä myös arvopaperikeskuksessa sekä lähetettävä osuuden omistajalle, joka sitä pyytää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

2.

Laki**arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 26 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 26 d §, sellaisena kuin se on laissa 52/1999, seuraavasti:

26 d §

Rahasto-osuudet ja osuuskunnan osuudet

Rahastoyhtiön on valtioneuvoston asetuksella säädettävään ajankohtaan mennessä liitettävä hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuudet arvo-osuusjärjestelmään, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä täs-

tä poikkeusta. Sama koskee sellaisen osuuskunnan velvollisuutta siirtää osuutensa arvo-osuusjärjestelmään, jonka osuus, lisäosuus tai sijoitusosuus on otettu arvopaperimarkkina-laissa tarkoitettun julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki**arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 53/1999, seuraavasti:

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä taikka yhtiöjärjestyksen, sääntöjen tai sijoitusrahaston sääntöjen mukaan määrättyä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suori-

tus, mutta sitten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, suoritus on kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki**kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 18 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1490/2001, seuraavasti:

18 a §	jakautumista ja yhteisömuodon muuttamista sekä osuuskunnan selvitystilaa koskevat asiat siten kuin osuuskuntalaissa säädetään.
_____	_____
Rekisteriviranomainen käsittelee osuuskunnan osuuksien arvo-osuusjärjestelmään liittämistä, osuuskunnan vararahaston, ylikurssirahaston ja sijoitusosuuspääoman alentamista, osuuskuntien sulautumista, osuuskunnan	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Naantalissa 28 päivänä kesäkuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 26 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (826/1991) 26 d §, sellaisena kuin se on laissa 52/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 d §

26 d §

Rahasto-osuudet

Rahasto-osuudet ja osuuskunnan osuudet

Rahastoyhtiön on asetuksella säädettävään ajankohtaan mennessä liitettävä hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuudet arvo-osuusjärjestelmään, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta.

Rahastoyhtiön on *valtioneuvoston* asetuksella säädettävään ajankohtaan mennessä liitettävä hallinnoimansa sijoitusrahaston rahasto-osuudet arvo-osuusjärjestelmään, jollei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta. *Sama koskee sellaisen osuuskunnan velvollisuutta siirtää osuutensa arvo-osuusjärjestelmään, jonka osuus, lisäosuus tai sijoitusosuus on otettu arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteeksi.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

3.

Laki**arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuustileistä 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (827/1991) 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 53/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä tai yhtiöjärjestyksen taikka sijoitusrahaston sääntömääräyksen mukaan määrättyä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suoritus, mutta sitten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, on suoritus kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

Ehdotus

29 §

Jos liikkeeseenlaskija on maksanut arvo-osuuteen perustuvan suorituksen sille, jolla arvo-osuustilin tai arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun luettelon tietojen mukaan oli eräpäivänä *taikka* yhtiöjärjestyksen, *sääntöjen tai* sijoitusrahaston *sääntöjen* mukaan määrättyä täsmäytyspäivänä oikeus ottaa vastaan suoritus, mutta sitten käy ilmi, ettei hänellä ollutkaan oikeutta ottaa vastaan suoritusta, *suoritus on* kuitenkin pätevä, paitsi jos liikkeeseenlaskija tiesi tai hänen piti tietää maksun joutuvan väärälle henkilölle.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

4.

Laki**kaupparekisterilain 18 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 18 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1490/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 a §

Rekisteriviranomainen käsittelee osuuskunnan vararahaston, ylikurssirahaston ja sijoitusosuuspääoman alentamista, osuuskuntien sulautumista, osuuskunnan jakautumista ja yhteisömuodon muuttamista sekä osuuskunnan selvitystilaa koskevat asiat siten kuin osuuskuntalaissa säädetään.

Rekisteriviranomainen käsittelee *osuuskunnan osuuksien arvo-osuusjärjestelmään liittämistä*, osuuskunnan vararahaston, ylikurssirahaston ja sijoitusosuuspääoman alentamista, osuuskuntien sulautumista, osuuskunnan jakautumista ja yhteisömuodon muuttamista sekä osuuskunnan selvitystilaa koskevat asiat siten kuin osuuskuntalaissa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*
